

LIGEVÆRD OG LIGHED

Undervisningsmateriale - Udskoling

Red Barnet

Information om materialet

KLASSE:

7.-10. klasse

TEMAORD:

børns rettigheder, FN's børnekonvention, ligestilling, lighed, tolerance, respekt, mangfoldighed

FAG:

dansk, samfundsfag, historie

AKTIVITETSTYPER:

begrebsmatch, gåde, videoklip, gruppearbejde, refleksion- og dialogøvelser

Kort om materialet

- Gennem en række øvelser får de større elever viden om artikel 2 og 30 i FN's børnekonvention, som handler om minoritetsrettigheder og retten til ikke at blive diskrimineret.
- Du kan bruge materialet til at engagere de ældre elever i samtaler om ligeværd og lighed i forhold til deres egen hverdag.

Vigtigt at vide inden du bruger materialet:

Vær opmærksom på hvor rummelig klassen er. Hvis der er snævre normer for, hvordan man 'skal være' for at passe ind i fællesskabet, kan det være meget sårbart at tale om fx diskrimination. Husk at sætte tydelige rammer for, hvordan I taler sammen, så alle kan være trygge. Overvej om det er trygt for alle at gennemføre øvelse 3 eller om I skal gå direkte til refleksionsspørgsmålene i øvelsen.

Introduktion

- Børn og unge har ret til at vokse op med lige muligheder og til at være netop dem, de er. Desværre oplever mange børn og unge i Danmark alligevel at blive udsat for diskrimination.
- Man kan forebygge diskrimination ved at sætte fokus på forståelse, respekt, lighed og ligestilling. Her spiller skolen en vigtig rolle. Øget fokus på lighed og ligestilling kan desuden højne den generelle trivsel i klassen, da et trygt og inkluderende fællesskab er vigtigt for at forebygge mobning.

Formålet med materialet

Formålet med “Ligeværd og lighed” er at give eleverne viden om artikel 2 og 30 i FN’s børnekonvention og desuden:

- At eleverne får koblet artiklerne til deres hverdag og dét at være ung i dag
- At eleverne bliver i stand til at identificere, hvis de selv eller andre bliver udsat for diskrimination
- At eleverne får mod og værktøjer til at sige fra på egne og andres vegne

Materialet

Kobling til FN's børnekonvention:

Alle Red Barnets materialer er funderet på FN's børnekonvention. Dette materiale berører særligt følgende rettigheder:

- Børns ret til ligestilling og beskyttelse mod diskrimination (artikel 2)
- Børns ret til at leve i overensstemmelse med egen kultur, religion og sprog (artikel 30)

Materialets opbygning:

Forløbet består af en velkomst, grundviden, fire øvelser, som handler om diskrimination, tolerance, mangfoldighed og normer samt en opsamling. Vi opfordrer til, at I arbejder med øvelserne rækkefølge.

Baggrund for materialet:

Børnekonventionen slår fast, at alle børn i verden har ret til at blive behandlet lige uden nogen form for diskrimination. Det gælder både i forhold til hudfarve, køn, nationalitet, etnicitet, social oprindelse, formue, handicap, religiøs eller politisk overbevisning.

VELKOMMEN TIL

Ligeværd og lighed

Materialet stiller skarpt på to centrale rettigheder fra FN's børnekonvention og nogle afledte emner, der knytter sig til de to rettigheder. Vi skal undervejs tale om:

- Vigtigheden af artikel 2 og 30
- Emnerne ligeværd, respekt, mangfoldighed, normer og diskrimination
- Hvordan vi bakker op om rettighederne og får hjælp, hvis nogens rettigheder bliver overtrådt

FN's børnekonvention

- FN's børnekonvention er en international aftale, som fastlægger børn og unges rettigheder og beskyttelse i samfundet. Den blev vedtaget på FN's generalforsamling d. 20. november 1989.
- Børnekonventionen gælder for **ALLE** mennesker under 18 år i alle lande, der er tiltrådt konventionen. Den tager udgangspunkt i barnets bedste for at sikre:
 - Børns grundlæggende rettigheder, fx mad, sundhed og et sted at bo
 - Børns ret til udvikling, fx skolegang, fritid, leg og information
 - Børns ret til beskyttelse, fx mod krige, vold, misbrug og udnyttelse
 - Børns ret til medbestemmelse, som fx indflydelse, deltagelse og ytringsfrihed
- Deltagerstater, FN's Børnekomité og voksne i det hele taget skal sørge for at sikre børns rettigheder.

Hvad betyder **ligeværd**?

Ligeværd:

Med lige (så) stor værdi, betydning, styrke el.lign.

Kilde: Ordnet.dk

Ligeværd betyder, at alle har en oplevelse af at være lige meget værd. Det handler om at give plads til hinanden og se værdi i forskelligheder.

Hvad betyder **diskrimination**?

- **Diskrimination:** *Usaglig* forskelsbehandling, som fører til, at en person får en dårligere behandling eller beskyttelse end andre. Usaglig betyder, at der ikke er en lovlige grund til forskelsbehandlingen.
- Diskrimination kan fx ske på baggrund af køn, hudfarve, religion, politisk overbevisning, seksuel orientering, alder, handicap eller national, social eller etnisk oprindelse.
- I Danmark er diskrimination ulovligt – diskrimination kan straffes med fængsel eller bøde.

Kilde: Menneskeret.dk

10

Hjernestarter

Find i fællesskab eksempler på, hvad vi *alle sammen* har til fælles her i rummet.

Hjernestarteren kan også laves som en udgave af legen "Solen skinner på":

1. Alle stiller sig i en stor rundkreds
2. Vi skiftes til at komme med et udsagn: "Solen skinner på dem, der"
3. Hvis udsagnet passer på én, tager man et skridt frem mod midten af rundkredsen

Begrebsmatch

I denne øvelse skal vi lave en holdleg og matche en række begreber med en tilhørende definition.

Øvelsesvejledning – Sådan gør vi:

1. Om lidt skal vi prøve at matche begreber og definitioner.
2. Jeg inddeler klassen i to hold. På det ene hold får I hver en lap med et begreb på, og på det andet hold får I en lap med en definition.
3. I skal nu gå sammen med en person fra det modsatte hold, læse jeres begreb og definition højt og vurdere, om begrebet og definitionen passer sammen.
4. Husk dette lille benspænd: I må ikke bare stille jer og råbe jeres begreb ud i klassen. I må kun tale med den person, som I er gået hen til.
5. Hvis I tror, I har fundet et begrebsmatch, bliver I stående sammen som et makkerpar.
6. Hvis I ikke tror der er tale om match, leder I videre blandt andre.
7. Når alle begreber er matchet med en definition, gennemgår vi fælles de forskellige ord.
8. Vi afslutter øvelsen sammen med at tale om de spørgsmål, som står på det følgende slide.

Vi taler i fællesskab om:

- Var der nogle af begreberne, som I kendte på forhånd? Hvilke?
- Var der begreber, som var svære at matche med en definition? Hvorfor var det svært?
- Hvilke begreber mindede mest om hinanden? Og hvor adskilte de sig?
- Var der nogle af begreberne, som fik jer til at tænke over, hvordan jeres egen hverdag ser ud?

Stereotyp!

I denne øvelse skal vi blive klogere på konventionens artikel 2 og 30 med afsæt i en gåde og efterfølgende fælles dialog.

20-30
MINUTTER

Øvelsesvejledning - Sådan gør vi:

1. Om lidt skal vi dykke lidt dybere ned i artikel 2 og 30.
2. Først skal vi blive lidt klogere på, hvad stereotyper er ved sammen at læse den forklaring, som står på det følgende slide.
3. Derefter læser vi i fællesskab en gåde, og når vi har læst gåden, skal I forsøge at gætte, hvad svaret er.
4. Efterfølgende læser vi sammen beskrivelserne af artikel 2 og 3.
5. Til slut samler vi fælles op med afsæt i de spørgsmål, som står på det følgende slide.

Hvad er stereotyper?

Stereotyper:

Forenklet, klichépræget fremstilling eller forestilling.

Kilde: Ordnet.dk

”Stereotyper er generaliserende og snævre ‘kasser’, som man putter andre mennesker i – fx når vi tænker, at folk med briller er nørder, at piger kun leger med dukker eller at drenge er vilde med fodbold”

En lille gåde

En dreng og hans far bliver indlagt efter et trafikuheld. Faderen er bevidstløs, og drengen skal opereres straks. Lægen kommer ind og udbryder forfærdet: "Nej, jeg kan ikke operere. Patienten er min søn".

Hvordan er det muligt?

En lille gåde

En dreng og hans far bliver indlagt efter et trafikuheld. Faderen er bevidstløs, og drengen skal opereres straks. Lægen kommer ind og udbryder forfærdet: "Nej, jeg kan ikke operere. Patienten er min søn".

Hvordan er det muligt?

Forklaringen er, at lægen er drengens *mor*.

Stereotypen på en læge er for mange mennesker en mand, selvom der faktisk er flere kvindelige læger i Danmark end mandlige læger. Stereotyper har altså ikke nødvendigvis noget at gøre med fakta.

En god måde at bekæmpe fordomme og diskrimination er ved at være bevidst om, hvilke stereotyper og normer, der hersker og øve sig selv i ikke bare ukritisk at tro på dem.

Artikel 2 og artikel 30

Artikel 2 - Ligestilling og beskyttelse mod diskrimination:

Alle rettigheder gælder for alle børn uden undtagelse. Staterne skal beskytte børn mod alle former for diskrimination.

Artikel 30 – Minoriteter:

Barnet har ret til at leve i overensstemmelse med sin egen kultur og til at praktisere sin egen religion og sit eget sprog i lande, hvor det tilhører etniske, religiøse eller sproglige mindretal.

Vi taler i fællesskab om:

- Hvis I skulle omskrive beskrivelserne af artiklerne med jeres egne ord, hvordan vil de så lyde?
- Hvorfor tror I, at stereotyper eksisterer?
- Er stereotyper og fordomme det samme?
- Giv eksempler på, hvornår stereotyper kan være problematiske.

At være en ud af mange

I denne øvelse skal vi dykke ned i oplevelsen af at tilhøre en minoritet. Det at være i mindretal kan være udfordrende og det er derfor vigtigt, at mennesker i flertallet er anerkendende og inkluderende over for minoriteter.

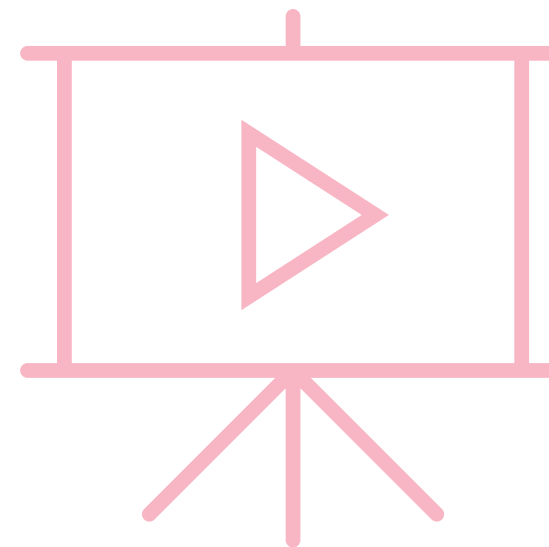
20-30
MINUTTER

Øvelsesvejledning – Sådan gør vi:

1. Om lidt skal vi dykke ned i oplevelsen af at tilhøre en minoritet.
2. Først inddeler jeg jer i mindre grupper ved hjælp af tællemetoden (1-5).
3. Dernæst sætter I jer sammen i grupperne, og så skal hver gruppe se hver sit videoklip.
 - Gruppe 1 skal se videoen med Prince
 - Gruppe 2 skal se videoen med Astra
 - Gruppe 3 skal se videoen med Angelina
 - Gruppe 4 skal se videoen med Noah
 - Gruppe 5 skal se videoen med Munni
4. Når I har set hver sit videoklip, skal I sammen i gruppen besvare de spørgsmål, som står på det følgende slide.
5. Til slut fremlægger alle fem grupper for hinanden på klassen, og så vi runder øvelsen af med fælles opsamling.

Videoklip fra Menneskerettighedsalliancen

Find de fem videoklip [her](#)

I grupper – Svar på spørgsmålene:

- Hvilken minoritet tilhører personen der står bag fortællingen i videoen?
- På hvilken måde er personen i videoen blevet udsat for en negativ oplevelse?
- Hvordan kunne nogen have hjulpet?

Vi taler i fællesskab om:

- Hvordan kan det være sårbart og udfordrende at være et menneske med minoritetsbaggrund?
- Hvordan tror I at diskrimination og stereotyper hører sammen med det at være en minoritetsperson?
- Hvorfor er det vigtigt at mennesker, der tilhører majoriteten, anerkender og inkluderer minoritetspersoner?

Synlige og usynlige normer

20-30
MINUTTER

I denne øvelse skal vi tale om normer, hvordan de opstår og hvilke normer, vi er under indflydelse af.

Øvelsesvejledning – Sådan gør vi:

1. Om lidt skal vi tale om normer og om deres betydning i vores hverdag og i samfundet.
2. Først skal vi kort tale om, hvad normer egentlig er med afsæt i den forklaring, som står på det følgende slide.
3. Derefter skal vi tale om normer på TV og film, og efterfølgende se et videoklip i fællesskab.
4. Når vi har set videoen, taler vi sammen om den med afsæt i de spørgsmål, som står på det efterfølgende slide.
5. Derefter skal I sammen med jeres sidemakker tale om de normer, som er på spil i klassen. I skal tale om de spørgsmål, som står på efterfølgende slide – De kan også printes, hvis I gerne vil sidde med dem, mens I snakker.
6. Til slut samler vi fælles op på jeres makkerdrøftelser.

Hvad er normer?

- Normer er regler, der ikke er skrevet ned nogen steder, men som de fleste alligevel lærer gennem livet og som påvirker vores adfærd.
- Normer kan være gavnlige for fællesskabet (fx når vi holder døren for hinanden eller forsøger ikke at afbryde hinanden), men normer kan også begrænse menneskers handlemuligheder og retten til at være dem selv (fx kan visse kropsnormer gøre, at vi føler os forkerte eller at vi ikke passer ind).
- Vi kan let komme til at tage normer for givet og tænke "det er jo bare sådan det er" - Men det kan være godt at stille spørgsmålstegn ved normer og spørge, *hvorfor* og *hvorfra* de er opstået.
- Der kan være bestemte normer på spil både i et samfund, i en fodboldklub, i et klasseværelse, i en familie og i en gruppe af venner.

Kilde: Danmarks Radio

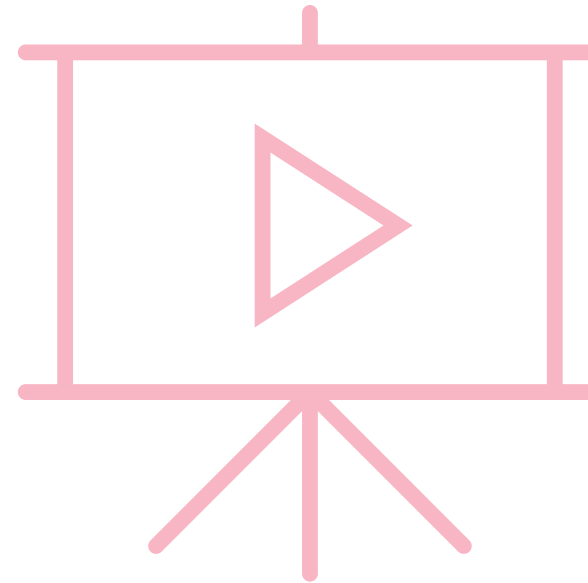
Normer eksisterer også på TV

- Normer kan godt ændre sig. Noget var måske "normalt" for 100 år siden, men i dag kan det virke gammeldags. Vi kan med andre ord over tid ændre, udvide, udviske og tilføje til de normer, vi kender.
- Et eksempel herpå er i filmindustrien. Før i tiden lignede mange skuespillere hinanden, men i dag er der kommet større fokus på, at *alle* slags mennesker skal være repræsenteret i film, serier og på TV.
- Da Disney skulle lave en ny version af filmen "Den Lille Havfrue" blev det i filmens trailer tydeligt, at havfruen, Ariel, i denne nye udgave skulle spilles af en afroamerikansk kvinde. Det er et eksempel på, hvordan man kan udfordre nogle af de normer, som eksisterer på TV.

Videoklippet med reaktioner på **den nye Ariel**

Find videoklippet [her](#)

Vi taler i fællesskab om:

- Hvordan reagerer børnene på traileren, når de ser Ariel?
- Hvorfor reagerer de mon, som de gør?
- Hvilke normer er den nye Ariel et brud med?

To og to – Tal sammen om:

- Hvilke normer er på spil i vores klasse?
- Er vi påvirket af særlige samfundsnormer i vores klasse?
- Kan alle mon være sig selv på vores skole? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvis I måtte indføre en ny norm i klassen eller på skolen, hvad skulle det så være?
- Er der noget i forhold til normer, som vi har brug for at tale mere om i vores klasse?

Fælles opsamling – Hvad tager vi med os?

- Nævn på skift ét ord, som I særligt husker fra dette materiale.
- Hvad er I blevet mest overrasket over?
- Vil I gøre noget anderledes i fremtiden på baggrund af den viden, I har fået i dette materiale?
- Hvordan har det været at tale om ligeværd, stereotyper, respekt, normer og tolerance?

